

Simona Kovač
Osnovna šola Mokronog

VLOGA SEVNIŠKEGA TABORA PRI ŠIRJENJU IN UTRJEVANJU NARODNE ZAVESTI

Simona Kovač
Primary School Mokronog

THE ROLE OF THE SEVNICA TABOR IN RAISING AND STRENGTHENING NATIONAL AWARENESS

Dr. Valentin Zarnik (1837–1888), politik, pisatelj in odvetnik.
(Fotografija: Ernest Pogorelec. Vir: Zbirka upodobitev znanih Slovencev, NUK.)

IZVLEČEK

Članek se osredotoča na dobo taborov v slovenskem prostoru, s poudarkom na sevniškem taboru, ki se je odvijal 2. maja 1869. Temelji na podatkih iz pisnih virov – strokovne literature in časopisnega gradiva. Obravnavana tematika je dobro zastopana v zgodovinski literaturi in zlasti v časopisu *Slovenski narod*, kar ne preseneča, saj je bil ta časopis v rokah mladoslovenskih liberalcev, ki so odigrali glavno vlogo pri organizaciji taborov.

Prvi del prinaša splošne podatke o triletnem obdobju v slovenski zgodovini, o letih 1868–1871, ko so tabori znamenovali in odločno usmerjali slovenski vsakdan. Predstavljene so razmere, ki so pripeljale do organiziranja taborov, zahteve taborov, organizatorji taborov in potek teh množičnih zborovanj na prostem.

ABSTRACT

The article focuses on the period of the Tabor Movement in Slovenia, and on the Sevnica Tabor taking place on 2 May 1869 in particular. Based on the information from literary sources, such as scientific literature and newspapers, it delves into a topic which is well represented in historical literature, especially – and not surprisingly – in the Slovenian liberal publication *Slovenian Nation* owned by young liberals who played the main role in the organisation of group meetings.

The first part offers general information on the three-year period in the Slovenian history from 1868–1871, when group meetings had an important and powerful impact on everyday life, describing the conditions that had led to the organisation of group meetings, their organisers, demands and the way these outdoor meetings took place.

V osrednjem delu pa je žarišče na sevniškem taboru, zlasti na vlogi le-tega pri širjenju in utrjevanju narodne zavesti. Na taboru so kot poglavitno zahtevali združeno Slovenijo in slovenski jezik ter s tem postavljali temelje našemu političnemu prebujenju in življenju. Za mlajše generacije je bila pomembna IV. resolucija tabora, ki je zahtevala, naj se osnuje gospodarska šola za sevniški, brežiški, kozjanski in sosednje okraje. Tedanji Slovenci so bili v večini kmečkega stanu in narodni buditelji so se dobro zavedali, da samo izobražen in v kmetijstvu izurjen kmet lahko dobro in kakovostno kmetuje. Izpostaviti je treba tudi resolucijo, ki jo je v Sevnici predlagal dr. Janko Sernec. V njeni 3. točki je bila izrecno postavljena zahteva, da naj tako vlada kot deželni, okrajni in občinski uradi s Slovenci poslujejo izključno slovensko, v vsakem opravilu, bodisi pri pobiranju davkov, v sodstvu ali pa v vojaški službi.

Na podlagi pomembnosti in zrelosti zahtev lahko sklenemo, da je sevniški tabor spadal med najpomembnejše tabore, ki so se v letih 1868–1871 odvijali na slovenskih tleh.

Ključne besede: tabori, Sevnica, narodna zavest, 150. letnica, narodno bujenje

The second part focuses on the *Sevnica Tabor*, primarily on its role in raising and strengthening national awareness. The main demand was a unified Slovenia and the official Slovenian language, which became the foundation of Slovenian political awakening and life. The fourth resolution was important for younger generations, because it formulated a request for an economy school for the broader region surrounding Sevnica, Brežice and Kozjansko. The then inhabitants were mostly farmers and national awakers knew that only an educated and agriculturally experienced farmer can deliver a solid and quality work. Another resolution should also be mentioned, proposed in Sevnica by Janko Sernec, which, under Item 3, explicitly calls for the government as well as provincial, district and municipal authorities to conduct business with the Slovenian people exclusively in the Slovenian language, regardless of the matter at hand, e.g. with regard to tax collection, court matters or military service.

Based on the importance and maturity of the demands, it can be concluded that the *Sevnica Tabor* was among the most important group meetings taking place in Slovenia between the years 1868 and 1871.

Keywords: Tabor Movement, Sevnica, national consciousness, 150th anniversary, national awakening

UVOD

Članek obravnava tematiko tabora v Sevnici ob Savi in njegov prispevek k širjenju in utrjevanju narodne zavesti. Slovenski tabori imajo v slovenski zgodovini velik pomen, saj se je na njih utrdila zavest o slovenskem narodu in ideji združene Slovenije. Sevniški tabor je bil edina takšna politična prireditev v Posavju in tako ga lahko štejemo za začetek narodnega prebujenja v Posavju. Spadal je med pomembnejše zaradi števila udeležencev, radikalnosti in zrelosti zahtev. Na njem je bila jasno izražena volja slovenskega ljudstva. Zavedni Slovenci so se v Sevnici zbrali 2. maja 1869, vodja pripravljalnega odbora je bil Alojzij Lenček, posestnik in deželni poslanec z Blance, kateremu je vidno pomagal tudi narodno politično aktiven župnik Dragotin Ripšl iz Loke. Zbralo se je kar 7.000 taboritov, ki so se zavzeli za slovenski narod in pokazali, da so Slovenci v svoji biti enotni ljudje. Sevniški tabor je sodil med večje in odmevnejše in je v veliki meri prispeval k utrjevanju narodne zavesti.

Članek sem napisala v okviru 150. obletnice sevniškega tabora, ki je bila maja 2019. Pri tem me je vodila želja po proučevanju lokalne zgodovine. Kot zgodovinarko me zanimajo zgodbe in spremembe moje bližnje okolice, zavedam pa se tudi, da ima proučevanje lokalne zgodovine velik pomen za generacije, ki prihajajo za nami.

TABORI (1868–1871) – MNOŽIČNA POLITIČNA ZBOROVANJA NA PROSTEM

Leto 1867 je prineslo ne le razdelitev habsburške monarhije v dve državni polovici, avstrijsko in ogrsko, temveč po zaslugi liberalnega dunajskega parlamenta tudi nekaj več splošnih političnih pravic. Tako je npr. šele zakon o zborovanjih z dne 15. novembra 1867 prvič po revolucionarnih letih 1848/49 omogočil večja politična zborovanja.¹

Pozivi Slovincem, naj se prirejajo tabori, so prihajali tudi iz slovenskih časopisov. Slovenski gospodar je 25. junija 1868 objavil poziv dr. Matije Preloga, s katerim je pozival vse Slovence, naj prirejajo tabore in na njih izražajo svoje želje in potrebe: »Zberimo se tedaj v blagem namenu lastne boljše bodočnosti in prida državinega tudi Slovenci na Kranjskem, Primorskem, Koroškem, Štirim, povsodi, kder stanujemo, v velike tabore in izrecimo po slavnem izgledu naših bratov Čehov svoje želje, svoje zahteve, vsi pravični sosedi in Slovani bodo nas podpirali, poslanci pa tim leži pravici izpododali /.../.«² V obravnavanje daje Prelog taborom dve temi: davke in enakopravnost.³

Misel na množična politična zborovanja je na Slovenskem posebno oživila, ko so začeli z njimi Čehi, ki so jim Slovenci v svoji politični aktivnosti radi sledili.⁴ Ideja za tabore je sicer prišla iz Češke, kjer so jih začeli prirejati maja 1868. In čeprav je bilo od tam prineseno tudi poimenovanje, so idejo in ime Slovenci pojmovali po svoje. Enačili so ju s protiturskimi tabori, ki naj bi tokrat pomenili obrambo proti prodirajočemu nemštvu in germanizaciji s severa ter poitalijančevanju slovenskega in hrvaškega prebivalstva v Primorju.⁵

Ljutomerska čitalnica, tedaj morebiti najbolj delavna na Slovenskem, se je prva odločila prirediti veliko politično zborovanje na prostem, ki so ga, kakor na Češkem, imenovali tabor. Tako se je začelo taborsko gibanje, ki se je zelo naglo razširilo po vsem slovenskem ozemlju in dalo v treh letih 18 taborov. Osnovna misel, ki je povezovala vse tabore, je bila zahteva po združenju Slovencev, razcepljenih v avstrijski državni polovici na šest dežel (Kranjsko, Štajersko, Koroško, Goriško, Trst in Istro), v eno samo deželo z eno upravo in enim deželnim zborom, po Zedinjeni Sloveniji.⁶

Z ljutomerskim taborom 9. avgusta 1868 so se tabori začeli, s taborom v Buhljah pri Grabštajnu na Koroškem skoraj natanko tri leta pozneje, 6. avgusta 1871, so se nehali. Konservativna vlada grofa Hohenwarta (od februarja do oktobra 1871), ki je nastopila z geslom pomirjenja med narodi in ki je izdelala sporazum s Čehi, je taborsko gibanje prepovedala.⁷

Melik pravi: »Triletno taborsko dobo štejemo po pravici med najbolj pozitivne dogodke slovenske zgodovine v času pred prvo svetovno vojno. /.../ Na taborih so se odločali naši predniki za Zedinjeno Slovenijo, za revolucionarni program iz leta 1848, ki ni v ničemer izgubil svoje aktualnosti in je bil, kakor dvajset let prej, edina pravilna in uspešna rešitev slovenskega narodnega vprašanja, edina možnost za resnično slovensko enakopravnost.«⁸

Prunk pritrjuje: »Takšna politična enotnost v slovenskem političnem razvoju ni bila pozneje nikoli več dosežena. Če gledamo potek taborov, njihove zahteve, udeležbo množic na njih in njihovo obnašanje, moramo biti presenečeni ob veliki politični in kulturni zrelosti, ki je vladala na njih.«⁹

¹ Inzko, V. (1991). Zgodovina Slovencev do leta 1918. Celovec: Mohorjeva založba, str. 130.

² Slovenski gospodar, 25. 6. 1868, številka 26, tečaj II.

³ Prav tam.

⁴ Inzko, V. (1991). Zgodovina Slovencev do leta 1918. Celovec: Mohorjeva založba, str. 130.

⁵ Ilustrirana zgodovina Slovencev (1999). Ljubljana: Mladinska knjiga, str. 247.

⁶ Inzko, V. (1991). Zgodovina Slovencev do leta 1918. Celovec: Mohorjeva založba, str. 130.

⁷ Melik, V. (2002). Slovenci 1848–1918: razprave in članki. Maribor: Litera, str. 370.

⁸ Prav tam, str. 371.

⁹ Prunk, J. (1993). Slovenski narodni vzpon. Narodna politika 1768–1992. Ljubljana: DZS, str. 87.

ZAHTEVE TABOROV

Zahteva po Zedinjeni Sloveniji je bila bistvena točka vseh taborov. Na nekaterih je prišla do izraza tudi težnja po povezavi z drugimi južnoslovanskimi narodi, zlasti Hrvati. Stalne točke vseh taborov so bile zahteve po enakopravnosti slovenskega jezika, po primernem mestu slovenščine v šolah, uradih, na sodiščih in v cerkvi. Nekajkrat so zahtevali tudi visoko pravno šolo ali še več, slovensko univerzo. Del zahtev je bil gospodarske narave. Razen splošnih zahtev so obravnavali tudi stvari, ki so bile pomembne za pokrajino, kjer je tabor bil.¹⁰

KAKO SO POTEKALI TABORI

Tabori so bili ob nedeljah, razen vižmarskega, ki je bil na binkoštni ponedeljek. Začenjali so se ob dveh, treh, štirih popoldne na primernih travnikih zunaj mest, trgov in vasi, po katerih se imenujejo. Udeležencev je bilo po šest tisoč in več. Na žalskem taboru jih je bilo do 15.000, na največjem vižmarskem celo do 30.000. Izmed uglednih gostov ali domačinov so izbrali predsednika tabora, nato pa se je v kakih dveh urah zvrstilo večinoma po pet do sedem govornikov. Ti so v zvezi z dnevnim redom in vsebino svojih govorov predlagali resolucije, ki so jih sprejemali udeleženci, taboriti, z dviganjem rok. Na tabore se je bilo mogoče vsaj del poti pripeljati z železnico, železniške uprave so navadno dovoljevale polovično ceno vozovnic. Drugače so bili glavno prometno sredstvo vozovi, okrašeni z vencji, vejami, zastavami, trakovi, napisi, nekateri vpreženi tudi s po štirimi konji. Slavnostna so bila ta potovanja, s postanki in sprejemi, nagovori in deklamacijami med potjo, slavnostno je bilo prihajanje na zborovalni prostor. Igrale so godbe, potekali so sprevedi sokolov in jezdecev. Pokali so možnarji. Tudi odmori med posameznimi govori so bili dostikrat zelo učinkovito organizirani: nastopili so pevski zbori, možnarji so pozdravljali sprejem posameznih točk resolucije in tako dalje. Tudi po koncu govorov se ljudje niso razšli: petje, godba, ples, umetni ognji, jed in pijača, vse to je trajalo tudi pozno v noč. V spomin na tabore so izdajali tudi posebne razglednice in značke – takrat so rekli »*taborske svetinjice*«. Pojavile so se že na prvem taboru v Ljutomeru, nato na drugem v Žalcu in na mnogih naslednjih. Na eni strani so imele navadno napis »*slovenski tabor*« ali »*tabor*« z imenom kraja in letnico, na drugi pa geslo »*Slovenci, zedinimo se!*«, »*Živela Slovenija!*« ipd. Tabori so razgibali slovenskega kmeta bolj kakor kateri koli dogodki po revolucionarnem letu 1848.¹¹

Vodilno vlogo pri organizaciji prvih taborov so prevzeli mladoslovenci, med njimi najaktivnejši: Valentin Zarnik, Radoslav Razlag, Jakob Ploj, Karel Lavrič, Matija Prelog, zdravnik Josip Vošnjak, duhovniki Božidar Raič, Anton Klemenčič, Matija Majar; literatura pa navaja tudi sodelovanje Antona Tomšiča, Josipa Jurčiča, Frana Levstika in Josipa Nollija.¹²

Dr. Josip Vošnjak
(1834–1911), politik, pisatelj,
zdravnik.

(Fotografija: Jožef Zalar. Vir: Zbirka
upodobitev znanih Slovencev, NUK.)

¹⁰ Melik, V. (2002). Slovenci 1848–1918: razprave in članki. Maribor: Litera, str. 371.

¹¹ Prav tam, str. 371–372.

¹² Kocutar, S. (2008). Prvi slovenski tabor v zgodovino. Časopis za zgodovino in narodopisje, 1-2. Maribor: Univerza v Mariboru in Zgodovinsko društvo v Mariboru, str. 85.

TABOR V SEVNICI

Sevniški tabor je potekal v nedeljo, 2. maja 1869, ob treh popoldne v Sevnici. Organizirala ga je sevniška čitalnica in je bil najpomembnejša politična manifestacija v Posavju v začetku avstrijske ustavnosti. Bil je hkrati tudi prvi tabor na Štajerskem v tem letu. Tabor je bil poleg prebivalcev v brežiškem in kozjanskem okraju namenjen tudi vsem preostalim Slovincem.¹³

O pripravi na tabor poroča Slovenski narod: »Rodoljubi sevniškega in brežkega okraja so sklenili dne 2. maja (nedeljo) sklicati slovenski tabor v Sevnico (Lichtenwald). Odbor je že sestavljen; govorilo se bo o splošnih slovenskih in nekaterih lokalnih predmetih. Dopisi, ki se tabora tičejo, naj se pošiljajo g. tajniku sevniške čitalnice.«¹⁴

In še: »(Tabori na Slovenskem.) Kolikor se nam je do zdaj poročilo, imeli bomo to spomlad bojda vsaj sledeče tabore: 2. maja v Sevnici na Štirnškem, 9. maja na Kalcu, 17. maja pri Vižmarjih poleg Ljubljane, 23. maja menda v Gorici. Dnovi pa kolikor nam znano, niso še določeni taborom pri Ormužu, Trstu, v št. Jerneji, na Koroškem, Frauhaumu, v Metliki in v Slov. Goricah. Ako se res, česar se popolnoma nadejamo, snidejo tudi ti tabori, obeta nam se za spomlad prav živo narodno življenje in slovenski program bo bolj in bolj jemal obveljati če že ne pri vladi, a vsaj med slovenskim prostim ljudstvom.«¹⁵

Dopisnik se obrača na »slovensko prosto ljudstvo«, ki naj bi sprejelo slovenski narodni program na taborih. To nam pove, da so idejo Zedinjene Slovenije podpirali vsi sloji: kmetje, meščani, duhovščina in intelektualci ter da na slovenskih tleh ni imela nasprotnikov. Na tabore so hodili vsi. Slovenski narod je pisal: »Tu ni razločka med mladimi in starimi, kmetom in gospodom, klerikalcem in liberalcem, poslancem ali neposlancem.«¹⁶

Dne 3. aprila 1869 prinaša dopisnik Slovenskega naroda že natančnejše podrobnosti o poteku sevniškega tabora, ki se je imel dogoditi en mesec pozneje in katerega priprave so bile že v polnem teku: »Naznanjal sem Vam že veselo novico, da so rodoljubi posavski sklenili, na nedeljo, 2. maja ob 2 ½ ure popoldne sklicati slovenski tabor v Sevnico. Osnovni odbor, katerega predsednik je dež. posl. g. A. Lenček, se je že konstituiral; pripravi prostor je najet in ako nam vlada ne odreče dovoljenja in nam vreme ne kljubuje, nadejati se je na tisoče taboritov ne samo iz Štajerske, ampak tudi iz Kranjske. Slovensko ljudstvo v našem, brežiškem in kozjanskem okraju, kteremu je posebno namenjen ta tabor, je poduka v narodnih zadevah zelo potrebno; zato moramo čestitati rodoljubom, da se niso ustrašili truda in prvi v tem letu na slovenski zemlji sklicali narod, da se oglasi pred vsem svetom za svoje pravice. Kolikor je do zdaj znano, se bode govorilo in sklepalo o zedinjenji vseh Slovincov v eno slovensko kronovino z enim deželnim zborom, in o vpeljavi slovenskega jezika v uradnije in šole. Tudi dva lokalna predmeta: napravljene slovenske gospodarske šole za posavsko dolino in most čez Savo pri Sevnici prideta na vrsto. Kot govorniki oglasili so se neki dozda g. dr. Razlag, dr. Zarnik, Sitar, občinski uradnik v Blanci, dr. Sernec, dr. Kapler iz Krškega mesta in g. župnik Ripšl.

Ker je Sevnica železniška postaja na hrvaški železnici, in se bo menda dovolila ponižana vožnja cena, pričakujemo tudi hrvaških naših bratov, ker bo letos v posavski dolini edini ta tabor. Rodoljubi, podvizajte se, da častno izide.«¹⁷

V času slovenskega narodnega prebujenja so bile vse pogostejše vezi z južnimi Slovani, posebno s Hrvati, kar se je odražalo tudi v Sevnici. Sevnčanini so na primer v letu 1848 zbirali blago in denar za Jelačičevo vojsko in s ponosom nosili surke in rdeče čepice, da bi

¹³ Pišl, Z. (1969). Ob stoletnici slovenskega tabora v Sevnici. Sevnica: Občinska konferenca SZDL Sevnica, str. 13.

¹⁴ Slovenski narod, 1. 4. 1869, številka 38, tečaj II.

¹⁵ Prav tam.

¹⁶ Slovenski narod, 5. 1. 1869, številka 2, tečaj II.

¹⁷ Slovenski narod, 3. 4. 1869, številka 39, tečaj II.

tudi na zunaj pokazali povezanost s hrvatskim narodom. V Sevnici so tedaj že v revolucionarnem letu 1848 postavljali tiste zahteve, ki so bile potem izražene v sevniški čitalnici leta 1866 ter na taboru 1869. Zahtevali so združitev s Kranjsko in ostalimi slovenskimi deželami in tesnejšo povezavo s Hrvati.¹⁸

Vest o sevnškem taboru se je naglo širila po vsej štajerski deželi, kar razberemo iz Slovenskega naroda 13. 4. 1869:

»Iz raznih krajev dolnje Štirske nam prihajajo glasovi o ogromnih pripravah za sevnški tabor. Ako se tudi sosednji Kranjci količkaj udeležijo, utegnil bi sevnški tabor, kar se tiče števila obiskovalcev, preseči vse dosedanje tabore.«¹⁹

Razglas sevnške čitalnice pa pravi o taboru: »Možje slovenski! Drugi dan maja meseca, to je na nedeljo, se zberemo vsi v Sevnici (blizu Zidanega mosta in Krškega) na tabor.

Tam se bomo pogovarjali o starih in svetih pravicah, katere ima vsako ljudstvo, katere torej tudi mi Slovenci hočemo in moremo tirjati, da se nam dadó.

Možje slovenski! Tudi za nas je čas, zadnji čas, da srčno in neustrašeno stopimo na noge, da se možato potegnemo za svoj narod in njegovo dobro, in pokažemo, da smo vsi Slovenci v misli in duhu edini, čeravno so nas nesrečne okoliščine raztrgale. Slišali ste, kako krepko in navdušeno so se lani naši bratje v Ljutomeru, v Žavcu in Šempasu (pri Gorici) zbrali; slišite še zdaj, kako se mislijo povsod na tavižente in tavižente zbirati in tirjati, da se nam Slovincem da, kar nam gre po božjih in človeških pravicah. Tudi mi ne smemo in nočemo za njimi ostati. Tudi mi hočemo, da se bode našim otrokom boljše godilo, kakor se nam godi. Ne dajmo, da bi nam naši zanamci mogli očitati, da ob času, ko vsi narodi z duhom bojujejo za svoj napredek in svobodo, mi nismo oglasili se za svobodo svojega naroda in njegovo prihodnost. Kdor trka, temu se odpre; enoglasno trkajmo in tirjajmo tudi mi!

Torej pridete vsi brez razločka od bližnjih in daljnih krajev 2. maja ob dveh popoldne na tabor v Sevnico. Tam bomo sklepali in zahtevali od visoke vlade:

1. da se zedinijo vse dežele, kjer Slovenci prebivajo, v eno skupino;
2. da se upelje v naše ljudske in srednje šole slovenski kot učni jezik in se napravi posebno pravniško učilišče na Slovenskem;
3. da se upelje slov. jezik v uradniji na Slovenskem;
4. da se osnuje gospodarska šola za sevnški, brežki, kozjanski in sosednje okraje;
5. da se napravi most čez Savo pri Sevnici in Brežicah.

Dovoljenje za tabor smo dobili od c. kr. Okrajnega glavarstva z odlokom 11. t. m. št. 1879.

Rojaki! V obilem številu pridite in pokažite svetu, da vam je mar za vaše pravice in za srečo vaše slovenske domovine. Živel! Slovenci! Živela Slovenija!

V Sevnici sredi aprila meseca 1869.

Lenček Alojz, državni poslanec, župan na Blanci; Potočin Martin, posestnik v št. Petru na Zidanem mostu; Razlag Jakob, doktor, odvetnik v Brežicah; Dereani Lenart, mizar in občin-

Dr. Radoslav Razlag (1826–1880), politik, pisatelj, pesnik.

(Fotografija: Alfonz Knezevič, Jožef Zalar. Vir: Zbirka upodobitev znanih Slovencev, NUK.)

¹⁸ Pišl, Z. (1969). Ob stoletnici slovenskega tabora v Sevnici. Sevnica: Občinska konferenca SZDL Sevnica, str. 4.

¹⁹ Slovenski narod, 13. 4. 1869, številka 43, tečaj II.

ski odbornik iz Sevnice, Hotko Franc, posestnik v Globokem; Kapler Jože, doktor medicine v Krškem / ... / Simončič Franc, občinski odbornik iz Pokleka; Šalk Silvester, trgovec v Sevnici; Bratanič Franc, občinski svetovalec v Bukovškem. <²⁰

Vabilo so podpisali organizatorji tabora. Vse je bilo nared za tedaj največje politično zborovanje v Posavju in zadnji dve novici iz Sevnice pred 2. majem beremo tako:

»Za tabor v Sevnici je direkcija južne železnice z odlokom št. 1560 dovolila vožnjo po znižani ceni, od štacij, ki leže med Mariborom in Trstom, Čakaturnom in Pragarskem, Siskom in Zidanim mostom. Vozi se lahko v II. in III. razredu za polovico sem in tje od 30. aprila do 4. maja; vendar mora vsakdo imeti izkaznico od odbora, ktere se dobodo po čitavnicah ali več skupaj po vredništvu 'Slovenskega Naroda.' Brez izkaznice se karta za polovico vožnine ne bode dobila. Tudi se za polovico le more voziti z osebnimi vlaki, ne velja pa to dovoljenje za mešane vlake št. 112 in 111. – Odbor za tabor v Sevnici 2. maja. <²¹

»Osnovni odbor tabora v Sevnici nam po brzojavu naznanja, da pojde prihodnjo nedeljo, 2. maja opoldne poseben vlak iz Zidanega mosta v Sevnico. Ob enem vsem onim, ki morebiti izkaznic ne morejo dobiti v roke, naznanjamo, da se jih pri uredništvu 'Slovenskega Naroda' lahko dobi, kolikor kdo hoče. <²²

Prvo krajšo vest o sevnškem taboru je objavil Slovenski narod že 4. maja 1869. Takole poroča:

»Tabor v Sevnici 2. maja se je vršil redno in tako, da so bili vsi taboriti zadovoljni. Pričujočih je bilo kakih 6000 do 7000 ljudi, več gostov iz Ljubljane, iz Dolenjskega in iz Hrvaškega. Sprejela se je z velikim navdušenjem resolucija o zedinjenji Slovencev. Med govorniki je ta dan brez dvombe imel prvo mesto dr. Zarnik. Pokazal je kako se mora s prostim ljudstvom govoriti. Sprejete so bile enoglasno tudi druge resolucije.

Zoper nje ni glasoval ni en mož. Samo pri poslednjem lokalnem vprašanji zastran zidanja mostu, ktere ga na pravo je g. dr. Razlag zagovarjal, se vzdignilo je nekoliko rok zoper predlog. To kaže, da so naši ljudje samostojnega mišljenja in da potrdijo le to, kar sami za prav spoznajo. Vpeljanje slovenskega jezika v šole je zagovarjal fajmošter Ripšelj, v uradnije dr. Srnc, o zedinjenji Slovencev je govoril razen dr. Zarnika tudi dr. Vošnjak. Obširneje o tem taboru prihodnjič. <²³

In res beremo v Slovenskem narodu z dne, 6. maja 1869 obširno in natančno novico o taboru v Sevnici:

»Naši tabori začenjajo važni postajati. Da so bili našemu narodu imenitni od prvega početka, kazal je prvi tabor v Ljutomeru ravno tako kakor zadnji v Sevnici, h kateremu se je bilo zanesljivo zbralo 7000 ljudi. Da so pa tabori imenitni tudi vladi in našim nasprotnikom, razvidno je posebno iz tega da je bila vlada v Sevnico poslala tri komisarje, kterih eden je imel svoj prostor na odru druga dva pa med občinstvom, in pa iz tega, da je imelo lažnjivo birokratično-centralistično-slavofagno časnikarstvo cel 'generalstab' svojih reporterjev in lažnikov na taborišči, ki so po brzojavu in v dolgih dopisih tabor in taborite tako dolgo obirali, da končno vsemu 2. maju niso priznali druge lepote nego lepo spomladansko vreme. Ni nas volja v dolgo polemiko se spuščati z ljudmi, kterim ni nikdar za resnico. Opomniti hočemo le prav kratko nektare važnejih nasprotnih očitanj. Ako trde, da ni bilo v Sevnici več kakor 2000 ljudi, kažejo, da res le tako daleč sega njih pamet kakor njih nos. Mi smo merili taborišče in se do gotovega prepričali, da je bilo gotovo najmanj 7000 ljudi. Ako očitajo osnovalnemu odboru, da ni hodil prihajajočih

Dr. Janko Sernec starejši (1834–1909), pravnik, politik, narodni buditelj

(Vir: Zbirka upodobeitev znanih Slovencev, NUK.)

²⁰ Slovenski narod, 22. 4. 1869, številka 47, tečaj II.

²¹ Slovenski narod, 27. 4. 1869, številka 49, tečaj II.

²² Slovenski narod, 29. 4. 1869, številka 50, tečaj II.

²³ Slovenski narod, 4. 5. 1869, številka 52, tečaj II.

na kolodvor pozdravljat, moramo ugovarjati, da je taborite pripeljalo mnogo hlaponov in voz, katerih so nekteri že v saboto po dnevi, potem pa po noči in v nedeljo od severa in juga dohajali. Pri tem takem bi bil moral odbor vedno na kolodvoru stati, da bi bil zadovoljil našim nasprotnikom, ki ne vedo ločiti med pijanim 'schützen und turnfestom' in pa politično-resnobnim ljudskim zborom, ki ima govoriti o najviših ljudskih potrebah. Mi pa smemo trditi, da je odbor svojo nalogo izvrstno izvršil in si zasluži občno zahvalo, ktero mu ni za svoj del tukaj javno izrekamo. Ravno tako bedasto je, kar nasprotniki trdijo, da ni bilo mnogo tujcev na sevniškem taboru. Prvič to ni res, kajti bilo je navzočih mnogo 'Sokolov' in rodoljubov iz Ljubljane, Celja, Maribora, Zagreba, Novega mesta itd. Drugič pa prav za prav tujcev ni treba, kajti tabor ima le namen izrekati javno mnenje dotičnega kraja, in k temu tujcev posebno ni treba. Slovenski narod pa je svoje simpatije s sevniškim narodom kazal razen udeležbe naših nedomaćinov tudi v mnogih telegramih. Neizmerno pa so smešni naši nasprotniki, ki se posmehujejo, da je bila večina taboritov – kmečkega stanu. Mi smo videli 6- do 7000 državljanov, ki so sklepali o svojih potrebah – med tem je bilo nekoliko hinavskih slavofagov, ki so nesramni dovolj, da se Slovincu že zato posmehujejo, ker je kmet.

Toliko za zdaj o nasprotnih lažeh po časnikih. Obrnimo se raje od teh ognusnih prikazni k veselejši, našemu taboru.

Ob 2. popoldne odpre g. dr. Razlag v imenu zbolelega poslanca gosp. Lenčeka prvi letošnji tabor na Štorskem in pozdravlja zbrane brate od obeh krajev Save. Na njegov nasvet se enoglasno izvoli g. dr. Sernec za predsednika in v kratkem razlaga pomen tabora in dolžnosti taboritov. Župnik Ripšl, kakor prejšnja gospoda od množice navdušeno sprejet razlaga potrebo slovenskih šol češ da kdor se ne uči, nič ne zna in hodi z beraško palico od hiše do hiše. V državi, ki šteje 8 milj. Nemcev, 16 milj. Slovanov, 5 milj. Italijanov in 1 milijon ciganov, vsakdo sicer skrbi za vsakdanji kruh, a drugi se maste s pečenko, Slovani pa smejo komaj kosti povohati. Če se otrok tudi 3 leta nemški uči, pa ostane eno leto doma, pa nič več ne zna (klici: Res je, prav nič ne zna!). V farnih šolah je dostokrat po 150 otrok, izmed vseh teh gresta komaj dva na više šole. Čemu je treba nemščine? (klici: živio!)

Izhajaje od stavka: 'enake davke, enake pravice' govornik prav srečno razpeljuje potrebo viših šol in mu je ljudstvo navdušeno 'živio' klicalo, ko je govornik svrševal svoj predmet in rekel: 'Tirjajmo više šole slovenske, naj bo že v Ljubljani, Celji ali Mariboru, da nam slovenski otroci ostanejo Slovenci.' K koncu opominja g. Ripšl, da so vse pravice slov. jezika našete v slo. Brošuri 'Čujte, čujte, kaj slovenski jezik tirja', ktero torej živo priporoča.

I. resolucija: naj se vpelje v naše ljudske in srednje šole slovenski kot učni jezik in se napravi posebno pravniško vseučilišče na Slovenskem – se je potem enoglasno sprejela, in na poziv predsednika, da se sme tudi proti resoluciji oglasiti, kdor bi ne bil ž njo zadovoljen, nihče roke ne vzdigne in se tudi k besedi ne oglasi.

Ker je imel **II. resolucijo** zagovarjati dr. Sernec prevzame začasno g. dr. Zarnik predsedstvo. G. govornik je rešil svojo nalogo v jako temeljitem govoru. Taboriti so ga prav pažljivo poslušali in nad priznavajočimi klici v govor kazali, kako jasno je jelo postajati v njihovem duhu. Veselo je ljudstvo pritrjevalo, ko je govornik razvijal, da se morajo postave slovenski oznanjati, kar je država nekdanj delala a zdaj žalibog (klici: žalibog!) zopet opustila, da mora uradnik slovenski govoriti in pisati, kar se je že tudi mnogokrat obetalo, ali žalibog samo obetalo; da se uradniki obotavljajo učiti se slovenski, da pa naj torej tem bolj glasno tirjamo, da se v slovenščini izuri mlajši zarod. Sposobnih uradnikov bomo dobivali z vseučilišča Zagrebškega, ktero je cesar Franc Jožef (klici: Živio cesar Franc Jožef!) nedavno potrdil. Samo to je, da so na Hrvaškem sedaj drugačne postave, kakor pri nas. Zato se bo moralo vsekako skrbeti, da uradniki morajo

Spominska značka tabora v Sevnici 2. 5. 1869.

(Vir: <https://www.obcina-sevnica.si/zanimivosti/tabor-v-sevnici>, dostop: 5. 4. 2019.)

znati slovenski in da tako ne sme več ostati (gromoviti klici: Res je. Ne sme, ne!). Potem se nam bodo delala tudi pisma slovenska, kajti pravica je za vse ljudi in naj se služi Slovincem v slov. jeziku. Ako se je vedno velevalo Slovincu: 'daj, daj, delaj in daj' in smo tudi vse radi dali, naj se tudi nam da, kar nam gre. Govornik razlaga nadalje slabe posledice tujega jezika, ker se često krivo piše, često kaj izpusti ali pristavi, sploh pa pravica ne gre k srcu in ostane le tuja boginja (Živio – klici), kaj bi nam pomagalo, ko bi bili sami angeljčki sodniki, a bi sodili npr. po grški. Tudi to ne velja, ako se trdi, da se z nemščino pride daleč po svetu. Uradna pisma niso za semenj, ampak le za dom in za osebno rabo (Res je!). Konečno nasvetuje g. dr. Sernec sledečo resolucijo:

1. Slovenski jezik naj se vpelje v pravno in državno življenje povsod, kjer se opravlja s Slovenci.
2. V ta namen hočemo najpred sami slovenski jezik rabiti pri vsaki priložnosti za svoja dokazna pisma, za dopise in prošnje k državnim uradnikom.
3. Od visoke vlade pa tudi tirjamo rabo slovenskega in le slovenskega jezika v opravilih s Slovenci zlasti:
 - a. Naj se vse postave oznanjujejo tudi slovenski.
 - b. Naj nam vlada ne pošilja drugih uradnikov v naše kraje, nego ki so slovenščine popolnoma zmožni že prej v govoru in v pisanji.
 - c. Naj se uredi dovoljeno vseučilišče v Zagrebu tako, da dobimo iz njega tudi za slovenske kraje sposobnih uradnikov. Naj se tedaj tudi tam učijo vse postave, ki veljajo v naših deželah.
 - d. Uradnikom, ki že sedaj služijo naj se postavi obrok, do katerega se morajo popolnoma naučiti slovenščine, sicer pa naj se prestavijo.
 - e. Po preteklem obroku velja za pravilo, da nobeno uradno delo za Slovence ne velja, ako ni bilo v jeziku dotične stranke, priče itd. opravljeno in zapisano.
 - f. Sploh naj vlada po preteklem obroku načelo, da morajo vlada, deželne, okrajne in občinske uradnike slovenski ravnati s Slovenci v vsakem opravilu, bodisi v vojaški službi, ali pa pri pobiranju davkov ali v drugih javnih ali osebnih pravnih zadevah.

Zbrana množica je že med branjem posameznih točk kazala svojo zadovoljnost in resolucijo enoglasno sprejela.

Ko zopet predsedništvo prevzame g. dr. Sernec, dobi besedo g. dr. Zarnik in zagovarja III. resolucijo, o zedinjeni Sloveniji. Zarnik zna seči do srca priprostege ljudstva, kakor nihče. To so priznavali tudi slov. nasprotniki, katerih ni bilo malo na taborišči. Govornik je najprvo zavrnil one laži, ki jih hočejo nekteri našemu ljudstvu natvesti, da hočejo Slovenci svojim rojakom zopet nazaj spraviti tlako in desetino. Prestopivši na pomen tabora pravi, da smo bili pred tisoč leti pač še vsi Slovenci, da smo pa tekom časa v svojih šolah še svoje ime pozabili, in da se zdaj poznamo le kot Kranjce, Štajarce itd., vsak izmed teh vlice na svojo stran, zato pa tudi ni eden ni drugi nima pravic, ki mu gredó. (Klici: Res je tako!) Zakaj so Ogri dobili svoje pravice? Zato ker so vsi združeni in složni. Torej treba, da se tudi mi zedinimo. Govornik podpira svoje z znano basnijo Vodnikovo o kranjskem in nemškem konji in s pravljico o očetu, ki je osmero posameznih palic lahko zlomil, nikakor pa ne, ko jih je zvezal vkup.

Slovenci ne tirjamo ne več ne manj kot drugi; da smo tako na kose raztrgani je sramota pa tudi velika zguba (Res je!). Govornik še enkrat opominja k združenji in slogi, ter priporoča branje slov. časopisov in omenja 'Slovenski narod', kateremu je glavni namen združena Slovenija. Konečno stavi tole resolucijo: v Sevnici na taboru zbrani slovenski narod sklene, da ni nobene druge rešitve za njegovo duševno in materialno blagostanje razen te, da se zdaj v osmih deželah bivajoči razkosani udje celega slovenskega naroda, po postavnem potu v eno kronovino 'Slovenijo' z enim deželnim zborom združijo. Resolucija se je z veliko večino enoglasno potrdila.

Ko se je bilo ljudstvo zopet potihnilo, naznanja g. predsednik pozdravila. Ki so se taboru poslale iz raznih slovenskih krajev. Najprvo se bere pismo g. dr. Bleiweisa, ki je osebno zadržan udeležiti se tabora. Zbrano ljudstvo je ime Beiweissovo navdušeno pozdravilo in živio klici so šele potihnili, ko je predsednik brati začel brzozjavna pozdravila, ktera so poslali slovenski študentje na Dunaji, rodoljubi iz Koroškega, in sicer iz Prevali in iz Dravbregu, dr. Costa v imenu 'Matice slovenske', ljubljanski gimnazijski študentje in slovenski rodoljubi iz Velikovca po g. dr. Pavliču.

Dr. Vošnjak potem dobi besedo. Kako koristno bi bilo zedinjenje Slovencev, vidi se že samo iz tega, da se ga nasprotniki tako boje! Govornik kaže, kako se je Nemcem pod nos zakadilo, ko se je ta misel prvokrat izrekla v deželnem zboru graškem in posebno povdarja materialne dobičke prihodnjega zedinjenja; škodo bi imeli od ločenja samo Nemci, od katerih se pa nikakor ne mislimo ločiti tudi v kupčiji itd. Dr. Vošnjak priporoča navzočim kranjskim volilcem g. dr. Zarnika, naj ga volijo v Trebnjem za poslanca in konča svoj govor s klicem: 'Živili Slovenci!', kar ž njim vred zakliče vsa zbrana množica.

Z 'živio' klici pozdravljen stopi dr. Razlag pred občinstvo, da bi zagovarjal IV. in V. resolucijo; peto resolucijo zato, ker je bil poprej v to namenjen g. govornik zadnji dan odstopil. Dr. Razlag najprej ometuje navadno sodbo kmečkega stanu, da sme samo kmet govoriti o kmetijstvu; kaže kako je on sam tudi kmet in gospodar, kako torej tudi on sam čuti potrebe kmečkega stanu. Vprašuje se, kaj je storiti, da se bo našim otrokom bolje godilo, nego se godi nam. Odgovarja si s stavkom, da je nevednost naj večje naše breme, da je treba otroke bolje izrežati, potem pa napraviti si zavodov, kjer bomo mogli izvedeti izkušnje drugih narodov in tako povzdigniti naše kmetijstvo na stopinjo, na kateri stojé drugi izobraženeji narodi. Dozdaj nimamo Slovenci prave kmetijske šole; v nemških pa se naši otroci le malo nauče in se večidel pokvarjeni in nevedni vračajo domu. Kmetu je treba bistre glave, delovne roke in poštenega srca. Zakaj bi se nam ne dala za naš denar učilnica, v kateri bi se mogli ne le učiti, kar drugi vedó o kmetijstvu, ampak v ktere bi obenem tudi delali in se v kmetijstvu dejansko vadili? (Res je, živio!) Zatorej se obrnimo do visoke vlade in deželnega zbora in izrecimo jim svoje želje: naj se osnuje gospodarska šola za sevniški, brežki, kozjanski in sosednje okraje. Pri glasovanju resolucija enoglasno obvelja.

Peta nasvetovalna resolucija je zlasti okrajnega pomena; pri predmetih te vrste si je lahko mišljenje in korist ene vasi nasprotno mišljenju in dozdevni koristi sosednje vasi in navadno je težko združiti ljudi. To se je pokazalo tudi pri resoluciji, ki je imela dva mosta čez Savo, namreč pri Sevnici in pri Brežicah. Dasiravno je g. govornik Razlag svoj predmet iz teoretičnega in praktičnega stališča jako dobro rešil, in na številkah natanko dokazal, kako bi bil most v Sev-

SLOVENSKI NAROD.

Št. 52. V Mariboru 4. maja 1869. Tečaj 11.

Tabor v Sevnici.

2. maja se je vršil redno in tako, da so bili vsi taboriti zadovoljni. Pričujočih je bilo kucih 6000 do 7000 ljudi, več gostov iz Ljubljane, iz Dolenjskega in iz Hrvaškega. Sprejela se je z velikim navdušenjem resolucija o zedinjenju Slovencev. Med govorniki je ta dan brez dvombe imel prvo mesto dr. Zarnik. Pokazal je kako se mora s prostim ljudstvom govoriti. Sprejeto so bile enoglasno tudi druge resolucije. Zoper nje ni glasoval ni en mož. Samo pri poslednjem lokalnem vprašanju zastran zidanja mostu, kterega napravo je g. dr. Razlag zagovarjal, se vzdignilo je nekoliko rok zoper predlog. To kaže, da so naši ljudje samostojnega mišljenja in da potrjuje to, kar sami za prav spoznajmo. Vpeljanje slov. jezika v šole je zagovarjal fajmošter Ripšelj, v uradnije dr. Srnce, o zedinjenju Slovencev je govoril razen dr. Zarnika tudi dr. Vošnjak. Obširneje o tem taboru prihodnjic.

Sovražne poželjivosti.

Mnogochlanski nemški pisatelj Börne pravi: „kader boče kak Nemec duhu časa s roko poljubiti, obnaša se pri tem tako nerodno, da se lahko ves svet smeje.“ Tako nerodno se obnaša Möring v Tretnu. Naši bratci se spominajo dopisa iz Tretna v 51 številki „Slov. Nar.“ Tam nam naš dopisnik, ki menimo da je dobro poučen, pripoveduje, da ta namestnik avstrijskega (ne nemškega) cesarja rad kakoga Slovence k zemljevidu polje in mu kaže, da meja Nemčije seza do Adrije.

Pač smo toliko dobrotoljni, da bi lahko menili; morda je od visokega nemškega gospoda to kazanje Nemčije, ki ima s svojo peto črez glave vseh Slovencev torej korajšiti predno bo do Adrije segla — le ljubaznija nagajovat. Ni nemogoče, da tiči v visocem gospodnem skrinu tistega jako vsakdanjega in malo duha pričajočega humorja, kakor ga imajo nekateri tako imenovani neutralni ljudje, ki so veselo dražiti kacega mladega idealista in navdušenca, gledaje, kako bode s tem še bolj v ogenjnost prihajal. Bolj po domače se pravi to: za norca imeti, in resni ljudje ter dobrotne duše pravijo, da to ni lepo.

Ako pa se domislimo večnega ponavljanja nemških listov, da nemški jezik zvoni noter do Adrije, da Nemci morajo imeti adrijsko morje, torej

tudi čas, pač lahko umemo Möringa tako, kakor je to vest naš dopisnik umel. Zato obratimo na tega diplomata Börnejev izrek. Kot načelnik oblasti in pravice, moral bi bil svojo nemško (ali ponemčeno) kri vendar v svojih tiste resnosti in tistega avstrijskega obdržati, kakor tacemu načelniku gre. S tacimi opombami se žali naša ljubezen do avstrijskega cesarstva ki ni nikakor nemško, drugon pak se žali, ako prihaja iz tacega mesta. Mi jako dremamo, ali so taki vladniki primeri delati v duhu sprave in pomirja med narodi, ako mi s pogubo žagajo.

Sicer pa niti trditi niti nam drugim Slovincem Möring ni nič povtega povedal, ako nam je razodel poželjivosti svojega naroda. Mi to vemo in zato hočemo buditi se, da bo ves slovenski narod kot en mož stal za svojo narodnost. Dokler bode Avstrija, bomo tudi mi Slovenci, in upamo da bomo kmalu boljše stali nego zdaj. Dokler bode Avstrija, Nemsko ne bo seglo do Adrije. Ko bi je pa kedaj ne bilo, potem bi pa morla vendar še kdo drug z nami vred branil gg. Möringom nasproti slovensko Adrijo.

Nemška zdihovanja.

V čudoviti Magjarski širi koloniji Nemcev, erdeljski Saksi, ki štejejo kakih 150.000 ljudi. Lotijo se v „stare“ in „mlade“ Sakse. In čulno! Tukaj je razmera med strankama starih in mladih ravno na robu kakor pri romanskih in slovenskih narodih. Mladi so namreč pripravljeni pomsigajati se in se veselo in radovalno otrejajo svojega nevestu, kakor jo to v nemškem značaju, kjer je karistno. Le stari se svoje narodnosti še drže in pošiljajo zdihovanja o zatiranju po vsej Nemčiji. Mi vemo, kaj je narodno zatiranje, mi smo ga krevsa okusali in ga skušamo še. Mi tudi nismo slepi, da ne bi vedeli kako grodo okusali Magjari z drugimi narodi, t. j. da so popolnoma vredni bratov svojih bratov v dualizmu, celjatskih Nemcev. Mi bi stali vselej na strani zatiranega in vselej zoper zatiralec, torej tudi na strani med Magjari in Romane vključiti in vgozdenih Saksov. Če torej o tej stvari govorimo, govorimo zato, da se zopet vidi, kako imajo Nemci dvojno merilo, kako ni rešeno, da bi se držali našega demokratičnega, liberalnega načela: enaka pravica za vsecega, za nobrega hišpca tista kakor za državnega grofa, za ubožnega moža tista, kakor za bogatega kapitalista, za zadnjega kaplana tista pravica kakor, za prvega kardinala, za Slovana kakor za Nemca: ob enem pravica pravega krščanstva.

Saksoni se ne jemlje nih jenk, šole imajo svoje, uradnike imajo svoje, izobraženi so, imajo česar mi Slovani nimamo, česar leta in leta zastojimo. Če se jina hočejo kaj tega počasi vzeti, prav torej da so branijo; če eni mladi izmed njih radovalni Magjari postajajo, bodi jih stram; če nemški listi vseh barv kriče po pomoči vsega nemstva za roštev

Naslovna stran časopisa Slovenski narod z dne 4. maja 1869, z vestjo o taboru v Sevnici.

(Vir: <https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:St:doc-ZZ4KF0ID/2aff8e8f-6fb5-4efd-bc89-35185e95f65d/PDF>, dostop: 5. 4. 2019.)

nici kakor tudi v Brežicah koristen za dotične okraje, bila je kakor je bilo videti med ljudstvom sodba že poprej storjena in resolucija pri glasovanju ni obveljala.

Tabor se je v najlepšem redu končal.«²⁴

Zakaj peta točka resolucije o gradnji mostov čez Savo v Sevnici in Brežicah ni bila sprejeta?

Dopisnik Novic o zavrnjeni resoluciji poroča: »/.../ vse resolucije so se enoglasno in z navdušenjem sprejele, razen V. resolucije o napravi mosta čez Savo v Sevnici in Brežicah namesto sedanjih brodov. Ta resolucija ni obveljala, čeprav je bila dvakrat na glasovanje dana. Bila je velika večina zoper ta predlog, zato je tudi padel.«²⁵

Dr. Vošnjak, govornik na sevnškem taboru, pa v svoji knjigi Spomini pravi: »Na tem taboru (v Sevnici) se je zgodilo, da ljudstvo ni pritrdilo resoluciji, za katero je govoril dr. Razlag, da bi se postavil most med Sevnico in Kranjskim; menda so se bali kakih stroškov. Pri glasovanju se je vzdignilo par rok in resolucija je bila odklonjena. Razlag se je začudil, da njegova dobra utemeljitev ni prepričala ljudi, mi pa smo iz tega sklepali, da ljudstvo ne sprejema kar tja v en dan, kar se mu nasvetuje, ampak da ima svoje samostojno mnenje in pritrjuje le temu, kar je samo za pravo spoznalo.«²⁶

Tudi Zoran Pišl, avtor knjige Ob 100-letnici slovenskega tabora v Sevnici, ima o zavrnjenem predlogu svoje mnenje: »Najbrž je bilo tega krivo ozko gospodarsko gledanje konzerватivnih tržanov, ki so menili, da je bolje obdržati na Savi brod in pristanišče ob njem, kakor pa imeti most. Ob savskem pristanišču, ki je bilo približno tam, kjer je danes savska šola, je bilo živahno trgovanje in promet. Pri Brodovskem so bili veliki konjski hlevi, kjer so vozniki 'furmani' počivali in menjali konje na poti s Štajerske na Kranjsko. Hiter prehod preko Save po mostu pa bi sevnški trg prikrajšal za ves ta živahni promet in trgovski vrvež ob brodu in savski promet bi bil s tem zapisan dokončnemu propadu.«²⁷

Kakor koli že, ali je bil razlog gospodarske narave ali ljudskih sodb ali morda povezan s stroški, ne moremo zagotovo vedeti. Mogoče se je tudi vprašati, ali je bilo ljudem na obeh straneh Save v interesu, da bi most tako posegel v njihovo vsakdanje življenje in nekako zmanjšal to ločitev na Kranjce in Štajerce, ki je bila takrat še globoko v njihovi zavesti. Dejstvo pa je, da očitno zbrana množica le ni tako slepo sprejemala vsega, kar se je na taborih predlagalo, kakor so trdili iz nemških vrst.

SKLEP

Na podlagi pregledane literature lahko sklepam, da je imel sevnški tabor pomembno vlogo pri širjenju in utrjevanju narodne zavesti. Udeležili so se ga tedaj najvidnejši slovenski politiki iz vrst mladoslovencev: dr. Valentin Zarnik, dr. Josip Vošnjak, dr. Radoslav Razlag in dr. Janko Sernek. Vsi so na taboru sodelovali kot govorniki. Tabor pa je pisno pozdravil tudi najvidnejši staroslovenski politik tistega časa dr. Janez Bleiweis.

Tudi po številu udeležencev je sklepati, da je spadal med pomembnejše, kajti udeležilo se ga je okoli 7.000 zavednih Slovencev iz Posavja, Štajerske, Ljubljane, Kranjske in celo ljudje iz Hrvaške.

Izpostaviti je treba predvsem radikalnost in zrelost zahtev, ki so bile predlagane na taboru. Kot radikalne je treba omeniti Sernečeve zahteve glede uradovanja v slovenščini, zlasti še zahtevo po uporabi slovenščine v vojaških zadevah. »Ta točka je bila izjema,« tako

²⁴ Slovenski narod, 6. 5. 1869, številka 53, tečaj II.

²⁵ Novice, 5. 5. 1869, list 18, tečaj XXVII (letnik 27), stran 142: Dopisi iz Sevnice.

²⁶ Vošnjak, J. (1906). Spomini: drugi zvezek, tretji del od 1868–1873. Ljubljana: Slovenska Matica, str. 76.

²⁷ Pišl, Z. (1969). Ob stoletnici slovenskega tabora v Sevnici. Sevnica: Občinska konferenca SZDL Sevnica, str. 26–27.

Rok Stergar v svoji knjigi, »*kajti v drugih primerih so taboriti v povezavi z zahtevami po uveljavitvi slovenščine v resolucijah izrecno omenjali zgolj urade, sodstvo, cerkev in šolstvo.*«²⁸

Vse predlagane resolucije na taboru so bile enoglasno sprejete, razen 5. resolucije o gradnji mostu čez Savo, kar kaže na to, da je imelo ljudstvo na taborih lastno voljo in da je bil sevniški tabor očiten izraz politične demokracije.

Sevniški tabor tako lahko štejeemo za začetek narodnega prebujenja v Posavju.

VIRI IN LITERATURA

Literatura

- Inzko, V. (1991). *Zgodovina Slovencev do leta 1918*. Celovec: Mohorjeva založba.
- Melik, V. (2002). *Slovenci 1848–1918*. Maribor: Študentska založba Litera.
- Časopis za zgodovino in narodopisje (2008). Letnik 79 – Nova vrsta 44. 1.-2. zvezek. Maribor: Univerza v Mariboru in Zgodovinsko društvo Maribor.
- Prunk, J. (1986). *Slovenski narodni programi: narodni programi v slovenski politični misli od 1848 do 1945*. Ljubljana: Založilo društvo 2000.
- Slovenska kronika XIX. stoletja, 1861–1883 (2003). Ljubljana: Nova revija.
- Taborsko gibanje na Slovenskem Ljubljana – Ljutomer (1981). Ljubljana: Narodni muzej Ljubljana.
- Prunk, J. (1993). *Slovenski narodni vzpon: narodna politika 1768–1992*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.
- Pišl, Z. (1969). *Ob stoletnici slovenskega tabora v Sevnici*. Sevnica: Občinska konferenca SZDL Sevnica.
- Stergar, R. (2004). *Slovenci in vojska, 1867–1914: Slovenski odnos do vojaških vprašanj od uvedbe dualizma do začetka I. svetovne vojne*. Ljubljana: Oddelek za zgodovino Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani.
- Vošnjak, J. (1906). *Spomini: drugi zvezek, tretji del od 1868–1873*. Ljubljana: Slovenska Matica.
- Vodopivec, P. (2006). *Od Pohlinove slovnice do samostojne države: Slovenska zgodovina od konca 18. do konca 20. stoletja*. Ljubljana: Modrijan.
- Ilustrirana zgodovina Slovencev (1999). Ljubljana: Mladinska knjiga.

Časopisni viri

- Slovenski gospodar: Podučiven list za slovensko ljudstvo, 25. 6. 1868, številka 26, tečaj II.
- Slovenski narod, 1. 4. 1869, številka 38, tečaj II.
- Slovenski narod, 5. 1. 1869, številka 2, tečaj II.
- Slovenski narod, 3. 4. 1869, številka 39, tečaj II.
- Slovenski narod, 13. 4. 1869, številka 43, tečaj II.
- Slovenski narod, 22. 4. 1869, številka 47, tečaj II.
- Slovenski narod, 27. 4. 1869, številka 49, tečaj II.
- Slovenski narod, 29. 4. 1869, številka 50, tečaj II.
- Slovenski narod, 4. 5. 1869, številka 52, tečaj II.
- Slovenski narod, 6. 5. 1869, številka 53, tečaj II.
- Novice, 5. 5. 1869, list 18, tečaj XXVII (letnik 27), stran 142: Dopisi iz Sevnice.

²⁸ Stergar, R. (2004). *Slovenci in vojska, 1867–1914: Slovenski odnos do vojaških vprašanj od uvedbe dualizma do začetka I. svetovne vojne*. Ljubljana: Oddelek za zgodovino Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, str. 46.